

Louis Claude de Saint-Martin

Numit și Filozoful Necunoscut

Despre Numere

PRINCIPIILE, ESENȚA ȘI PUTEREA LOR

Cuvânt introductiv:

ARTHUR EDWARD WAITE

Traducere din franceză și îngrijire ediție:

GEORGE SCRIMA

EDITURA HERALD

București

Cuprins

SAINT-MARTIN ȘI FILOSOFIA MISTICĂ A NUMERELOR	7
I Saint-Martin despre știința matematică	14
II Filosofia numerelor	29
III Tabelul mistic al corespondențelor dintre cele zece numere: Monada Diada Triada Tetrada Pentada Hexada Heptada Ogdoada Eneada Decada	34
DESPRE NUMERE	53
Prefața	55
I Considerații generale	62
II Despre cantitatea naturală a numerelor	88
III Despre rădăcina lui doi	88
IV Spiritul numerelor 1, 2 și 3	89

V	Ordinea istorică a cursului elementar al naturii	91
VI	Cursul lucrurilor elementare considerate în dezvoltarea virtuții generative a femeii	92
VII	Despre creație	94
VIII	Elementele lui mesia, fără binar	95
IX	Progresia spirituală și circulară a cuaternarului în cercul universal	98
X	De unde își trag numerele calitatea	99
XI	Formule numerice	100
XII	Înmulțirea și adunarea	104
XIII	Numărul elementelor. Despre raporturile lor cu ființele perverse și despre raporturile Puterilor divine și spirituale cu cercul universal	113
XIV	Proprietățile octonarului	116
XV	Valoarea intrinsecă a măsurilor geometrice	119
XVI	Despre numărul șase	125
XVII	Diferența dintre spirit și corp	128
XVIII	Progresia perioadelor active ale restauratorului	131
XIX	Completitudinea cuaternarului	133
XX	Modul de operare a numărului 3 în cele trei lumi	133
XXI	Unitatea decadei	134
XXII	Fazele lunii	135
XXIII	Conținutul mai mare decât conținătorul	136
XXIV	Progresul numerelor și figura ce rezultă de aici	136
XXV	Septenarul	137
XXVI	Numărul 9	138
XXVII	Despre numărul unu	139
XXVIII	Numere duble	143
XXIX	Aspectul sub care trebuie considerat spiritul	143

XXX De ce este circumferința sensibil egală cu triplul diametrului? Despre numărul 13.	144
XXXI Universalitatea punctelor cuaternare	147
XXXII Puterea septenară a sufletului	148
XXXIII Cuaternarul cuvântului	149
XXXIV Lucrarea triplului octonar	151
XXXV Receptaculul	152
XXXVI Progresia descendentă a puterilor	153
XXXVII Legea progresivă a mântuitorului	154
XXXVIII Rapoartele de 4 la 1, inversele celor de 1 la 4	154
XXXIX Despre numărul 21	156
XL Completitudinea marelui nume	156
XLI Despre puterea septenară a omului	158
XLII Proporții	158
XLIII Timpul	159
XLIV Despre natura numărului	160
XLV Tabloul sinoptic al numerelor	161
XLVI Planul lucrurilor prin numărul și ordinea principiilor lor	162
XLVII Legile divine în raport cu diferitele încălcări ale legii	168
XLVIII Cubul	169
XLIX Media proporțională	170
L Despre numărul unsprezece sub două raporturi	171
LI Calculul probabilităților	171
LII Demonstrarea ignoranței noastre în privința princi piilor și esenței ființelor	173
LIII Diferența dintre cantitate și calitate în ceea ce privește numerele	173
LIV Diverse	174

SAINT-MARTIN ȘI FILOSOFIA MISTICĂ A NUMERELOR

Louis Claude de Saint-Martin, „*filosoful necunoscut*”, s-a născut la Amboise pe 18 ianuarie 1743. Respectând dorința tatălui său, tânărul Saint-Martin a studiat dreptul pregătindu-se pentru o carieră în avocatură. Dar după o practică de numai câteva luni îi cere părintelui său permisiunea să îmbrățișeze meseria armelor, sperând ca în felul acesta să aibă mai mult timp pentru studiul filosofiei. Tatăl său a făcut apel la ducele de Choiseul, primul ministru al Franței, care i-a acordat tânărului o locotenență în regimentul din Foix, apoi în garnizoana din Bordeaux. Acolo, Saint-Martin l-a întâlnit pe Martinez de Pasqually și a frecventat școala acestuia.

Pasqually, un nobil portughez, călătorise mult în Orient și era cunoscut ca rozacrucian inițiat și kabalist. Era interesat în special de Masonerie și a fondat un ordin masonic la Paris. Sosind la Bordeaux în 1767, el a întemeiat o școală de ocultism unde erau predate principiile teosofice și era respectat un cod etic foarte elevat. Această școală aborda îndeosebi partea psihică a omului și cei mai mulți dintre studenți erau

preocupați de dezvoltarea puterilor oculte. Pasqually a părăsit Bordeaux în 1773, iar Saint-Martin și-a asumat sarcina conducerii școlii. În anul următor Saint-Martin va merge la Lyon, unde întemeiază un rit masonic cunoscut ca „Ritul Rectificat al lui Saint-Martin,” prin care el căuta să restaureze masoneriei caracterul ei original de ocultism oriental. În urma acestui demers va lua naștere organizația cunoscută sub numele de Martinism, compusă în special din elevi ai lui Pasqually. Deși era conștient de forțele elementale ale naturii și de puterile tainice din om, Saint-Martin le-a spus martiniștilor că „dezvoltarea *morală* este adevărata bază a ocultismului”, atenționându-i că puterile oculte fără o bază morală sunt arme periculoase. Scriind unui prieten câțiva ani mai târziu, el spune: „Nu îți ascund că o vreme am umblat și eu pe această cale exterioară. Este însă neîndoielnic că am simțit mereu o înclinație puternică spre calea tainică, interioară; calea exterioară nu m-a sedus niciodată, nici măcar în tinerețe, căci la vârsta de 23 de ani am fost inițiat în toate lucrurile acestea.”

În 1775 Saint-Martin a publicat prima sa lucrare, *Des Erreurs et de la Vérité, par un Philosophe Inconnu*. La scurtă vreme de la apariția cărții, J. G. Findel declară că Saint-Martin a dat „cheia tuturor alegoriilor și fabulelor mistice ale celor din vechime, sursa tuturor religiilor și instituțiilor politice; este un model al legilor care ar trebui să reglementeze atât lumea în întregul ei cât și persoana individuală și fără de care nicio știință adevărată n-ar putea să existe.” Deși lucrarea a fost imediat atacată de către Voltaire și tabăra lui, aceasta

i-a adus lui Saint-Martin mulți prieteni și adepți, care l-au aclamat ca pe un apostol al adevărului spiritual.

După ce a călătorit în Italia timp de trei ani, Saint-Martin s-a stabilit la Versailles în 1778. În 1782, când dr. Mesmer făcea furori la Paris cu pa-sele sale magnetice, iar Cagliostro era preocupat de stabilirea Ritului său egiptean la Bordeaux și Lyon, Saint-Martin a publicat cea de-a doua carte, în care a evidențiat corespondența dintre om și natură, a redat o imagine strălucitoare a divinității omului, și a arătat că scopul întregii evoluții este să-l aducă pe om la realizarea naturii sale divine. În 1782 Saint-Martin, Sain-Germain, Mesmer și Cagliostro s-au întâlnit la convenția masonică de la Wilhelmsbad, iar în 1785 ei s-au întâlnit din nou la convenția de la Paris¹.

Imediat după aceea Saint-Martin a plecat în Anglia cu scopul de a o întâlni pe Jane Lead, ale cărei învățături mistice îi treziseră interesul. După o scurtă călătorie la Roma cu prințul Galîșin, Saint-Martin a mers la Strasbourg. Acolo el a studiat lucrările lui Swedenborg și a scris cartea *Nouvel Homme* în co-laborare cu nepotul lui Swedenborg. La scurtă vreme publică o nouă lucrare, *Ecce Homo*, în care atrage atenția lumii asupra pericolelor spiritualismului. În Strasbourg se familiarizează și cu opera lui Jacob Boehme, și de atunci a vorbit despre sine însuși ca despre umilul discipol al marelui mistic german. La începutul Revoluției franceze Saint-Martin era oaspetele

¹ În 1784 filaletienii (o ramură a Lojei Prietenilor reuniți) i-au invitat pe Saint-Martin și pe Cagliostro să devină membri ai organizației lor. Saint-Martin a refuzat din cauza interesului pe care aceștia îl acordau puterilor psihice; Cagliostro a acceptat.

ducesei de Bourbon, ea însăși membră a Masoneriei. În scrisorile trimise baronului von Liebistorf în acea perioadă, Saint-Martin se referă frecvent la luptele care aveau loc chiar pe strada unde locuia, ba chiar într-una dintre epistole face comentarii în legătură cu execuția Mariei Antoaneta. Deși Saint-Martin nu a luat parte în mod activ la revoluție – cu excepția faptului de a fi repartizat în garda Națională, devenind astfel una dintre gărzile nefericitului Dauphin – ternarul atât de drag martiniștilor – Libertate, Egalitate, Fraternitate – a fost adoptat ca deviză a Revoluției.

În 1794 Saint-Martin a fost alungat din Paris împreună cu alți aristocrați și s-a refugiat în orașul său natal. La scurtă vreme după aceea se va întoarce la Paris ca reprezentant al orașului Amboise în nou constituita *École Normale*. A căutat să profite de această oportunitate pentru a participa la reforma educațională, însă speranțele sale au fost repede spulberate în fața materialismului rigid al enciclopediștilor.

Este perioada când devine extrem de interesat de problema numerelor: „Numerele, spune el, nu sunt decât expresiile sensibile ale diferitelor proprietăți ale ființelor, care purced toate dintr-o unică și singură esență.” El a susținut că numărul șapte este numărul ce guvernează universul manifestat și că „prin multiplicarea acestui număr noi îi putem afla roadele”. Însă unul dintre regretele exprimate înainte de a-și da sfârșitul a fost acela că nu a reușit să dezlege misterul Numerelor.

Când Saint-Martin a împlinit 55 de ani, una dintre cărțile sale a fost condamnată de către Inchiziție.

Înțelegând că i se apropie sfârșitul, el s-a hotărât să realizeze o sinteză a acelor principii fundamentale pe care le-a considerat adevărata bază a filosofiei. Cu doar un an înaintea morții sale, în 1802, a publicat ultima sa operă, *Le Ministère de l'Homme-Esprit*. Cartea aceasta este mărturia și testamentul unui om care a trăit întreaga viață cu gândul de a fi folositor semenilor săi: „Truda pe care am depus-o pentru ca umanitatea în întregul ei să-și afle pacea m-a epuizat”, se confesează el în Introducere. „Nu pot să scap de ea, nici să-i rezist. Mă chinuie fără încetare. . . Aș vrea să-i însuflețesc pe oameni de dorința glorioasă de a-și reînnoi legătura lor cu Unitatea”.

Saint-Martin a prezis că nu era departe vremea când popoarele Europei vor alerga după lucrurile pe care înainte le tratau cu dispreț. În ajutorul lor va veni „moștenirea literară a Asiei. . . Când vor descoperi bogățiile pe care literatura indiană începe să le arate, când vor studia *Mahabharata* și *Vedele*, oamenii vor fi uimiți de asemănarea dintre gândirea Estului și cea a Vestului”². Însă Saint-Martin a avertizat că nici măcar „comoara teosofică a Indiei” nu poate oferi pacea atât de mult dorită, câtă vreme „dezvoltarea radicală a esenței noastre intime nu ne va conduce la o spiritualitate activă”.

Filosofia lui Saint-Martin a fost fondată pe afirmațiile milenare ale vechii Religii-Înțelepciune. „Cum poate subzista o ordine a lucrurilor dacă nu ar exista o Esență de Viață răspândită pretutindeni?”

² În 1785 M. Wilkins a tradus în limba engleză Bhagavad Gita și savanții au început să mediteze asupra dialogului inspirat dintre Krishna și Arjuna.

se întreba el. Trebuie să existe a Esență vie în spatele universului manifestat, o Substanță de Viață care este temelia existenței, O Prezență Unică pe care fiecare om o percepe ca fiind el însuși.

Universul manifestat, a afirmat el, se sprijină pe două temelii fundamentale, care se exprimă ca lumină și întuneric, cauză și efect, și „putem urmări acest principiu de-a lungul întregului lanț al ființelor.” Observând acțiunea acestei legi în plan moral, el a declarat că „trebuie să existe o analogie perfectă între pedeapsă și vină, căci pedeapsa și vina trebuie să se bazeze una pe cealaltă”.

El a cerut oamenilor să nu considere suferințele lor niște nenorociri, ci binecuvântări. „Dacă înțelegem că nimic nu ni întâmplă din ceea nu este datoria noastră, vom ajunge la concluzia că în loc să ne plângem, ar trebui să fim recunoscători.” Prima datorie a omului, a afirmat Saint-Martin, este de a înceta să se plângă. A doua lui datorie este să meargă drept înainte, fără să se abată la stânga sau la dreapta, ceea ce „îl va aduce sigur înapoi la viața de care greșeala lui l-a separat.”

Singura preocupare a lui Saint-Martin de-a lungul întregii sale vieți a fost *omul*: compasiunea pentru suferințele sale, credința în destinul său ultim și o dorință vie de a-l conduce la sursa lui spirituală și a-i restaura pacea pe care a pierdut-o. Omul, dacă vrea să îl caute pe Dumnezeu, trebuie să se uite *în el însuși* căci „omul este singura mărturie adevărată și semnul pozitiv prin care Sursa Supremă Universală poate fi cunoscută.”

Omul ar trebui să descopere adâncurile propriiei sale ființe și să afirme sublimitatea propriiei sale esențe, dacă vrea să dovedească Esența Divină deoarece „nu există nimic altceva în lume care să poată face acest lucru în mod direct.”

De ce suferă omul? Pentru că el însuși s-a identificat cu universul exterior. „Dacă omul ar adopta măcar pentru o clipă viziunea corectă, el ar recunoaște demnitatea ființei sale și superioritatea sa asupra ordinii exterioare.”

Micile Mistere au legătură cu legile universului fizic, însă Marile Mistere sunt în raport cu ființa adevărată a omului și cu relația sa cu Principiul Divin. Scopul final al Marilor Mistere este să înflorească compasiunea în sufletul omului și să-i arate răspunderea pe care o are față de lumile superioare.

Saint-Martin a fost „un discipol al Doctrinei-Inimii”. El a descris lumea ca fiind cuprinsă de suferință din cauza lipsei de umanitate a omului. În consecință, omul are o sarcină triplă. În primul rând el trebuie să se regenereze pe sine însuși; în al doilea rând, el trebuie să regenereze natura, pe care a poluat-o și a făcut-o să sufere; în cele din urmă, el trebuie să se înalțe și să devină un adevărat administrator al bogățiilor veșnice.

Când omul începe să se regenereze, el devine conștient de marea sa responsabilitate față de restul naturii: „Omul nu poate produce un gând, un cuvânt, un act, care să nu fie întipărit pe oglinda veșnică pe care este inscripționat totul, și de unde nimic nu este vreodată șters.”

Fiecare acțiune a noastră produce un efect moral ce se transmite la infinit. Saint-Martin spune: Când pătrundem până în adâncul ființei noastre, descoperim că putem să ne unim prin cuvântul nostru cu sursa inefabilă a adevărului; dar că putem de asemenea, prin utilizarea sa criminală, să ne unim cu abisul îngrozitor al minciunii și întinericului. În această alegere corectă stă măreția omului.³

I. SAINT-MARTIN DESPRE ȘTIINȚA MATEMATICĂ

Cunoașterea dobândită de Saint-Martin în urma inițierii care a avut loc în perioada tinereții sale a fost pusă în legătură cu o anumită schemă a misticismului numeric, schemă la care a recurs de foarte multe ori atunci când, în lucrările de început, a stabilit elementele principale ale doctrinei sale; aceasta a ocupat un loc important în cadrul corespondenței sale, constituind de asemenea și subiectul tratatului său *Despre Numere*. Noi nu deținem această schemă în întregul ei, în primul rând pentru că circumstanțele în care a primit-o Saint-Martin fac imposibilă prezentarea ei completă și, în al doilea rând, pentru că nu o avem într-o formă identică cu cea în care a primit-o el însuși. Această schemă a fost foarte prețuită de Saint-Martin pe toată durata vieții sale, însă ar fi totuși prea mult să spunem că toată doctrina lui se bazează pe proprietățile oculte ale numerelor.

³ Compilat după *Theosophy*, Vol. 26, No. 11, Septembrie, 1938.

Elaborările mistice la care au fost supuse numerele în cadrul diferitelor școli de ocultism, pitagoreică, kabalistă și așa mai departe, oferă în general doar o foarte slabă analogie cu sistemul lui Saint-Martin, sistem ce este adesea socotit a fi conectat cu viziunile mai speciale ale științei matematice. Datorită faptului că există o cantitate considerabilă de material în legătură cu acest subiect, răspândit prin diferitele sale lucrări, și care doar el singur poate alcătui un volum de dimensiuni considerabile, aspectele minore vor trebui, din necesitate, lăsate la o parte, iar considerațiile importante vor trebui prezentate într-o formă foarte sumară. În studiul de față ne propunem, ca un prim lucru, să prezentăm liniile generale ale viziunii elaborate de Saint-Martin ca pe niște principii fundamentale ale matematicii; în al doilea rând, dorim să culegem și să-i condensăm afirmațiile ce se află răspândite în lucrările sale, și apoi să le prezentăm ca pe o filosofie a numerelor; și, în ultimul rând, să întocmim o diagramă conținând proprietățile mistice atribuite celor zece numere.

Faptul că Saint-Martin avea o bună familiaritate cu matematicile înalte poate fi dedus din frecvența cu care acestea îi caracterizează referințele. Dacă acest lucru este acceptat, atunci devine necesar să adăugăm și că Saint-Martin a fost *par excellence* un critic foarte ostil al științelor exacte și, în consecință, a-l urma, pare o propunere de abandonare totală a sferei rațiunii. Criticismul la adresa sa are legătură mai degrabă cu partea aplicativă a științei decât cu principiile ei; ea este fantastică la nivelul său cel mai înalt, însă este bine de spus, chiar de la început, că nu întrece, de ex-

emplu, simplul calcul al lui „doi plus doi egal patru”. Acest aspect pare destul de lipsit de logică, însă este un rafinament și nu o absurditate crasă.

De aceea nu va fi nevoie, datorită lipsei spațiului, să criticăm acest criticism; fantezismul va fi stabilit în urma prezentării sale; însă trebuie amintit că Robert Fludd, misticul din Kent, a încercat să dovedească degenerarea muzicii, prin faptul că aceasta nu mai este capabilă să influențeze pietrele și stâncile, așa cum o făcea în timpul lui Orfeu.

Aceasta este o considerație total identică cu criticile aduse matematicii de Saint-Martin, cel care, pe lângă faptul că a fost personajul Fludd al epocii sale, a avut în plus și o iluminare spirituală în Rozicrucianismul englez, pentru care a și obținut un loc permanent în cadrul filosofiei.

Pentru Saint-Martin știința matematică nu este decât o copie iluzorie a adevăratei științe⁴, așa cum algebra este, într-un anume fel, o degradare a numerelor⁵. Fundamentul matematicii este relația, și tot o relație este și rezultatul ei⁶. Odată ce postulatele relațiilor sunt fixate, rezultatele derivate din ele sunt exacte și conforme cu obiectul sau scopul propus. Pe scurt, matematicile nu o pot lua razna pentru că ele nu se îndepărtează niciodată de la fâgașul lor; putem spune că ele se rotesc ca în jurul unui pivot, și că toate dezvoltările lor le vor duce în cele din urmă înapoi la punctul inițial.

⁴ *Des Erreurs et de la Verité*, Part I, p.81.

⁵ *Correspondence Inédite*, Scrisoarea xc;

⁶ *Des Erreurs et de la Verité*, Part I, p.81.

Principiile matematicii nu țin de lumea materială, deși ele sunt totuși adevărata lege care guvernează lucrurile simțitoare; atâta vreme cât matematicienii se țin de aceste principii ei nu se vor pierde; când însă ei trec la procesul de punere în practică a ideii ce derivă din ele, devin robii acestora. Nu este nimic demonstrat de matematici cu excepția unor anumite axiome, pentru că doar axiomele sunt adevărate; rațiunea adevărului lor stă în independența lor în raport cu ceea ce este perceptibil, sau cu partea materială; într-un cuvânt, ele sunt pur intelectuale. Dacă cei care studiază geometria nu vor pierde din vedere axiomele lor, nu o vor lua razna în judecata lor, pentru că axiomele acestora sunt strâns legate chiar de esența principiilor intelectuale, ei rămânând astfel într-o totală certitudine și siguranță⁷.

Din acest criticism, confuz și generator de confuzie, ce derivă din acest principiu general, se pot desprinde următoarele două puncte, ce pot fi acceptate ca fiind axiomele lui Saint-Martin, și nu este nevoie să mai spunem că, indiferent de valoarea lor ocultă, în afară de cea matematică, ele nu sunt în mod evident adevărate.

Aceste două puncte sunt: a) mișcarea este posibilă fără extindere; b) orice în natură are un număr al său propriu. A fost o vreme când astfel de paradoxuri, ca prima dintre aceste două axiome, se discutau cu seriozitate, și ținând cont de anumite subtilități extraordinare avansate de teologul spaniol Balmes, și de alți filosofi, nu avem dreptul să-l considerăm pe Saint-Martin un nebun din cauză că a susținut această teză.

⁷ *Des Erreurs et de la Verité*, Part II, p.84-85.